

Vis-Knut

Michael 2018; 15: Supplement 22, 78–9.

Epileptiske anfall kan uttrykke seg på mange ulike måter.

«Efter nogle Jevndøgns yderlig Svaghed, fikk jeg høre om Natten en Himmellyd af Harpespil og Fioliner og Klarinetter, der svandt henad Jorden, og siden et Kor af himmelske Stemmer, som hævede sig mod Himmelen, syngende aandelige Sange, hvilke jeg ønskede maatte komme så nær, at jeg kunde lære Sangen, hvilket ogsaa skede». Dette utsagnet er tillagt Vis-Knut av Johannes Skar som i 1876 ga ut en bok om Knut Rasmussen Nordgarden fra Vestre Gausdal (1).

Knut hadde epileptiske anfall fra barneårene. Dramatiske grand mal anfall er beskrevet, men han hadde antagelig også en rekke komplekse, partielle anfall med lydhallusinasjoner som beskrevet ovenfor. Under slike anfall «fikk» han lange salmer med 15–20 vers. Mange er nedskrevet i Skars bok, men hvordan de ble nedskrevet og overlevert vet vi lite om. Til øvrighetens forargelse samlet han store folkemengder til religiøs forkynnelse, og han hadde også evnen til å helbrede syke. Dels skjedde dette ved håndspåleggelse, dels ved at han ga syke urteblandinger. Skar angir at det var «av en Lyd for hans Øren som sagde ham hvad han i Sygdomstilfælde skulde ordinere» (1). Han behøvde heller ikke å se pasienten, når han hadde hørt navnet på den syke, kunne han igjen «af en Lyd for sine Øren forudsige hvori Sygdommen bestod og i hvilket Lem den sad» (1). Hans berømmelse kom også til å hvile på folks oppfatning av at han kunne finne bortkomne personer og dyr, og han kunne også påvise vannkilder.

Datidens embetsverk fant Vis-Knut skyldig i «Vranglære og Svermeri», og han ble dømt til fengsel i 14 dager på vann og brød. Vi kan i ettertid ikke bevise eller motbevise de gjerninger som tillegges ham. Sikkert er det at han hadde epilepsi, temmelig sikkert også komplekse, partielle anfall med

lydhallusinasjoner av religiøs natur (2). Han var en berømt i sin samtid noe som illustreres av at selve Bjørnstjerne Bjørnson skrev en bok om ham uten selv å ha møtt hovedpersonen (3).

Litteratur

1. Skar J. *Knut Rasmusson Nordgarden eller Vis-Knut*. Kristiania: Det Norske Samlaget, 1876.
2. Ranheim B. Vis-Knut – overnaturlige evner, religiøse opplevelser og epilepsi. I: Dietrichs E, Stien R, red. *Hjernen og kunsten*. Oslo: Den norske nevrologiske klubbs forlag: 165–72.
3. Bjørnson B. *Vis-Knut*. Chicago: Skandinavens Boghandel, 1878.

Bjarne Ranheim
bjranhei@bbnett.no

Ragnar Stien
ragnarstien@hotmail.com